

**BO'LAJAK TARIX FANI O'QITUVCHILARINI TESTOLOGIK FAOLIYATGA
TAYYORLASH METODIKASI****Xamidova Rislig'oy Faraxadovna****Andijon davlat pedagogika instituti, "Ijtimoiy fanlar" kafedrası o'qituvchisi
e-mail.ru hamidovarisliligoy@gmail.com****<https://doi.org/10.5281/zenodo.17275718>**

Annotatsiya: Ushbu maqolada testologiya tushunchasi, uning tarix fani o'qituvchilarining pedagogik faoliyatida tutgan o'rni va ahamiyati, shuningdek, bo'lajak o'qituvchilarni testlarni tuzish, tahlil qilish va samarali qo'llashga yo'naltirilgan metodik yondashuvlar, o'quvchilarni baholashda testlar turini tanlash, baholash jarayonini tahlil qilish va test natijalarini samarali foydalanish yo'llari yoritilgan.

Kalit so'zlar: Ta'lim, test, testologiya, testologik faoliyat, pedagogik faoliyat.

Аннотация

В данной статье рассмотрено понятие тестологии, ее роль и значение в педагогической деятельности учителей истории, а также методические подходы, направленные на создание, анализ и эффективное применение тестов будущим учителям, при оценивании учащихся, выбор типа тестов, анализ. объясняются процесс оценки и эффективное использование результатов испытаний.

Ключевые слова: Образование, тестирование, тестология, тестологи-ческая деятельность, педагогическая деятельность.

Annotatsion

This article examines the concept of testology, its role and importance in the pedagogical activity of history teachers, as well as methodological approaches aimed at creating, analyzing and effectively using tests for future teachers, when assessing students, choosing the type of tests, analysis. The assessment process and effective use of test results are explained.

Key words: Education, testing, testology, testological activities, pedagogical activities.

Kirish. Zamonaviy ta'lim tizimi o'quvchilarning o'quv dasturlarini samarali egallashini ta'minlashda innovatsion usullarni qo'llashni talab qiladi. Bu jarayonda, o'quvchilarni yanada kengroq bilim va ko'nikmalar bilan ta'minlash uchun turli metod va texnologiyalarni qo'llash zarurati ortib bormoqda. Bo'lajak tarix fani o'qituvchilarining testologik faoliyatga tayyorlanishi esa bu jarayonda alohida o'rin tutadi. Testologiya, ya'ni testlarni yaratish, tahlil qilish va qo'llash sohasidagi bilimlar, tarix o'qituvchilarining pedagogik faoliyatini yanada samarali qilishga xizmat qiladi.

Adabiyotlar tahlili. Testologiya va uning o'qituvchilarga ta'siri bo'yicha adabiyotlar tahlili bir nechta asosiy yo'nalishlarga bo'linadi: testologiya nazariyasi, tarix o'qituvchilari tayyorlash metodikasi, testlarni yaratish va qo'llash, hamda ularning pedagogik samaradorligi.

K.Jalilovning "Baholash nazariyasi asoslari" nomli metodik qo'llanmada baholash nazariyasi (testologiya, pedagogik o'lchovlar) fanining asosiy tushunchalari, tamoyillari, qonuniyatlari izchil bayon qilingan. Har bir tushunchaning mohiyatini ochib berishga hamda qo'llanilish holatlariga misollar keltirishga alohida e'tibor qaratilgan.

A.I.Rasulovning "Testologiya" nomli o'quv qo'llanmada testologiya fanining mutaxassislar kasbiy tayyorgarligi uchun zarur qonuniyatlari, xossalari va qoidalari yoritilgan.

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, bo'lajak tarix fani o'qituvchilarini testologik faoliyatga tayyorlash metodikasi alohida ilmiy tadqiqotlar obyekti bo'lib, bu sohada turli yondashuvlar va metodlar ishlab chiqilgan. Tarix o'qituvchilarini testologik faoliyatga tayyorlashda testlarni samarali tuzish, qo'llash va tahlil qilish metodologiyasi, hamda bu jarayonda pedagogik texnologiyalarni integratsiya qilish zarurati alohida ta'kidlanadi. Ushbu adabiyotlar bo'lajak o'qituvchilarni testologik faoliyatga tayyorlashda foydalaniladigan metodik yondashuvlarning rivojlanishiga yordam beradi.

Muhokama (Обсуждение/Discussion). Testologiya – shaxsning turli xil xususiyatlarini maxsus ishlab chiqilgan testlar va ularni talqin qilish usullari yordamida baholash imkoniyatlarini o'rganuvchi fan bo'lib, testolog testologiyaning nazariy va amaliy masalalari bilan shug'ullanuvchi mutaxassisdir. O'qituvchining testologik madaniyatini shakllantirish tizimi o'quv diagnostikasi tizimining predmeti sifatida maqsadlar, mazmun, tamoyillar, shakllar, usullar va o'quv vositalarining birligidir.¹ Testologiya-bu testlarni ishlab chiqish, ularning to'g'riligi va samaradorligini baholash, shuningdek, o'qituvchilarning o'quvchilarga ma'lum bilimlarni shakllantirishdagi roli bo'yicha ilmiy faoliyatdir. Tarix fanida testlarni qo'llash o'qituvchilarga o'quvchilarni har tomonlama baholash, ularning bilimlarini tekshirish, tahlil qilish va rivojlantirishda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi. Testlarning maqsadi nafaqat o'quvchilarning bilimini o'lchash, balki, ularning tafakkurini, yodlash va mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini ham sinovdan o'tkazishdir. Shu sababli, tarix fani o'qituvchilari testologik faoliyatni chuqur o'rganishlari kerak.

Testologik faoliyatga tayyorlashda asosiy metodik yondashuvlar quyidagilardan iborat bo'lishi mumkin:

- ✓ Nazariy tayyorgarlik: Bo'lajak o'qituvchilarni testologiya nazariyasi bilan tanishtirish, test turlari va ularni yaratish prinsiplari bo'yicha chuqur bilim berish. O'qituvchilarga testlarni tuzish va baholash usullari haqida ma'lumot berish zarur.
- ✓ Amaliy tayyorgarlik: Tarix o'qituvchilariga testlar tayyorlash jarayonida amaliy ko'nikmalarni rivojlantirish. Bu o'quvchilarni sinovdan o'tkazish, testlarni yaratish, javoblarni tahlil qilish kabi amaliy mashg'ulotlarni o'z ichiga oladi.
- ✓ Pedagogik texnologiyalarni qo'llash: Testlarni o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni, masalan, kompyuter texnologiyalarini qo'llash. O'qituvchilar testlarni yaratishda va baholashda axborot texnologiyalaridan qanday foydalanishlarini o'rganishlari kerak.

Testlarni tuzishda quyidagi prinsiplarga amal qilish kerak:

- ✓ Testning maqsadi va vazifalari aniq belgilanishi kerak. Har bir testning maqsadi, ya'ni qanday bilim va ko'nikmalarni o'lchash kerakligi aniq bo'lishi lozim.
- ✓ Savollarni samarali tuzish: Test savollari aniq va tushunarli bo'lishi kerak, ular o'quvchilarning tarixiy bilimlarini to'liq va to'g'ri aks ettirishi zarur.
- ✓ Test shakllari: Testlar turli shakllarda bo'lishi mumkin: to'g'ri/yo'q, tanlash, yopiq va ochiq savollar. Har bir shaklning o'ziga xos maqsadi bor va ulardan foydalanishda diqqat bilan yondashish zarur.
- ✓ Baholash va natijalarni tahlil qilish: Test natijalarini tahlil qilish metodologiyasi, shuningdek, o'quvchilarning muvaffaqiyatlarini qanday baholash kerakligini belgilash lozim.

¹ K.Jalilov. Ta'limda baholash nazariyasi va metodologiyasi moduli bo'yicha o'quv-uslubiy majmua. Toshkent-2021.

Bo'lajak tarix o'qituvchilarining testologik faoliyatga tayyorlanishiga qaratilgan metodik tavsiyalar:

- ✓ **O'qituvchilarni testlarni yaratish va tahlil qilishga o'rgatish:** Tarix fanini o'qitish jarayonida testlarni yaratish bo'yicha o'quv mashg'ulotlari o'tkazish zarur. Bu mashg'ulotlarda o'qituvchilar testlarni yaratish va ularni tahlil qilishni o'rganishlari mumkin.
- ✓ **O'quvchilarga testlarning turli shakllarini taqdim etish:** Testlarning turli shakllarini qo'llash orqali bo'lajak o'qituvchilarga keng qamrovli baholash imkoniyatlarini yaratish.
- ✓ **Pedagogik amaliyotlarni kuchaytirish:** O'qituvchilarni sinovlar va testlar asosida o'qitish va baholash amaliyotlarini ko'paytirish. Bu, o'z navbatida, tarix o'qituvchilarining bilim va ko'nikmalarini shakllantirishga yordam beradi.

Xulosa. Bo'lajak tarix fani o'qituvchilarining testologik faoliyatga tayyorlanishi ta'lim tizimining sifatini oshirishda katta ahamiyatga ega. Testlar yordamida o'quvchilarning bilimini yanada samarali o'lchash va baholash mumkin, bu esa o'qituvchilarni pedagogik jihatdan rivojlantiradi. Shuningdek, testologiya metodikasini o'qituvchilarni tayyorlashda keng qo'llash o'quvchilarning tarixiy tafakkurini rivojlantirishda samarali vosita bo'lishi mumkin. Shunday qilib, bo'lajak tarix fani o'qituvchilarini testologik faoliyatga tayyorlash metodikasi, pedagogik jarayonning samaradorligini oshirishga xizmat qiladi va ta'lim sifatini yanada yuksaltiradi. O'qituvchilarga testologik ko'nikmalarni shakllantirishga qaratilgan metodik tadbirlar va amaliy mashg'ulotlar alohida ta'kidlanadi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. K.Jalilov. "Baholash nazariyasi asoslari". O'quv qo'llanma. Toshkent, Akademnashr, 2020. - 257 b.
2. A.I.Rasulov. "Testologiya". O'quv qo'llanma. Toshkent. 2019. -213 b.
3. Кудрявцев Т.В. "Тестология асослари", "Высшая школа" нашриёти, 2014. -98 б.
4. R.X.Karimov. "Ta'limda test metodlarining qo'llanilishi", "Ma'rifat", 2019. -102 b.
5. J.O.Tolipova, "Pedagogik kvalimetriya". O'quv qo'llanma, Toshkent-2016.